

CAELII APITII

SVMMI ADVLATRICIS MEDL
cinæ artificis DE RE CVLINARIA Libri x. re
cens è tenebris eruti, & à mendis uindicati,

typisq̄ summa diligentia
excusi.

P R A E T E R E A,

P▶ P L A T I N A E C R E M O

N E N S I S V I R I V N D E C V N Q V E D O
ctissimi, De tuenda ualetudine, Natura rerum, & Popinæ
scientia Libri x. ad imitationem C. A P I
T I I ad unguem facti,

A D H A E C,

P A V L I A E G I N E T A E D E

F A C V L T A T I B V S A L I M E N T O R V M T R A
C T A T V S, A L B A N O T O R I N O
I N T E R P R E T E.

Cum I N D I C E copiosissimo.

B A S I L E A E▶

M. D. XLI.

SPLENDIDISSIMO AMPLISSI

M O Q V E H E R O I A C D. D. G E O R G I O W I R
tenbergæ pariter & Montbelgardi Comiti cõprimis illustri &c. Domino
suo gratiosissimo ALBANVS TORINVS S. |

V V M bis senis ab hinc annis mul
ta Monspessuli, præsertim quæ ad
rem Medicam attinent, curiosè age
rem, & accuratissimè obseruarem,
Comes splendidissimè, in insula ur
bi propinqua nomine Megalona,
quam cum Reuerèdissimo in Chri
sto patre ac domino Gulielmo Pe
lissario Megalonensi Episcopo o
mniū doctissimo, appulerã, reperi

abiectissimo in loco codicẽ semilacerũ, cuius Titulus squalore
obsitus, uix characterum uestigijs repræsentabat, CAELII
APITII DE RE CVLINARIA LIBRI X.
Deus bone, quantum subsultabat animus præ gaudio, quan
tum triumphabam, ratus me nõ quod pueri in faba clamitãt,
sed palmarium reperisse, puta Romanum illum APITIVM
Ὠσοπέου, maximum omnium nepotum gurgitem, cuius cele
berrimi scriptores mentionem faciunt, eoq; non uerbum uer
bo solũ, sed characterum quoq; uocum singularũ monstro
sè deformatarum liniamenta sollicitius, ita ut ne apex quidem
desyderaretur, depingenda curauimus. Olfaciebam statim au
torem esse uetustissimũ, & obsopœum, qui de re popinali, lin
gua coquinaria egregiè præter cæteros scripsisset, & qui obso
nia delicatius quàm pro ea ætate, qua glandibus uescerent ho
mines, confecisset. Nostri uerò popinones & cupediarij ple
rasq; id genus delicias nihil morãtur, sed satis de quercu, ut di
citur,

citur, habentes ligurire, & unctioribus popinis indulgere cō-
 sueuerunt. Sunt enim hodie plures quàm unquam Apitiū cō-
 sectatores, eodemq; multò strenuiores in patinis bellatores,
 audacissimè præliantes. Gaudēt enim pleriq; cœnis triumphali-
 bus, Pōtificialibus, saliaribus, & Polincturis. Ego plures Api-
 tios fuisse conijcio. Vtrum autem hic noster fuerit ille inter gu-
 læ proceres insignis, cuius pollucibiles cœnas supercilio Stoi-
 co conuellit Seneca, qui epularum delicatissimarum perditor,
 Tiberij Cæsaris tempestate suas opes perquàm immensas in
 uētre rapacissimum immerisit: An is cuius Athenæus memi-
 nit, doctioribus coniectandum relinquo. Cæterum ex libro se-
 cundo de Consolatione ad Albinam, Apitiū historiam *subli-*
gnabo. Apitius, inquit, nostra memoria uixit, qui in ea urbe,
 ex qua aliquādo Philosophi uelut corruptores iuuentutis abi-
 re iussi sunt, scientiam popinæ professus, disciplina sua seculū
 infecit. Cuius exitum nosse operæ precium est. Quum sestertium
 milies in culinam congefisset, quum tot congiaria principi-
 rum, & ingens Capitoliū uectigal singulis commestationibus
 hausisset, ære alieno oppressus, rationes suas tunc primū co-
 actus inspexit, superfuturum sibi sestertium centies computa-
 uit, & uelut in ultima famæ uicturus, & sestertio centies, si ui-
 xisset, ueneno uitam finiuit. An is deniq; cuius mentionem fa-
 cit Suidas, his uerbis: Ὁ δὲ Νικομήτης τῶν Βιβιωδῶν βασιλεῖ ἀφύνης ὑπὸ
 θυμίσαντι ὑπὸ μακρὰν ὄντι τὴν θαλάττης, ἀπικισθὲν ὁ ὄψοφάγος μιμησάμε-
 νος τὸ ἰχθύδιον, πρὸς ἔθνη ὡς ἀφύνας. ἢ δὲ κατασκυδὴν ἡ αὐτὴ. θύλακα
 λαβὼν γογγυλίδια πάντῳ ἔτεμνεν εἰς μακρὰ καὶ λεπτὰ, τῶν ὄψων δὲ ἀφύνης
 μιμήμενος, ὑπὸ ζέσας ἔλαιον, ὑπὸ χέας ἄλας, μήκωνας ὑπὸ πάσας, ἔλυσε τῶν
 ὑπὸ θυμίσαντι. Archimagirū aliās uel cupediarū nobilem admodū arti-
 ficem multis cōiecturis intelligi dat, qui popinæ scientiā pro-
 fessus, culinario quodā idiomate hæc bis quina uolumina (si
 modo Latine scripsisse credas) exarasse uideat. Vnde fortassis
 apud λογιστῆρος magis, ἢ φιλολόγος æstimationē se dignā, hoc
 seculo

D E D I C A T O R I A.

seculo, amittēt. Propagatū ab hoc Apitio in opsoedalos cognomē tū est, ut Apitiani dicerēt, quadā philosophorū imagine, popinali disciplina præstantissimi. Ipse simul atq; penitius inspexi, & properāter caput unū atq; alterū trāsuolitaui, protinus apud me mussitauī: Si uetustior hic autor, licet parum elegans, integer, & à mēdis purus extaret, haud ambigerē, quin mortalibus cūctis, sed præcipuē Medicinæ candidatis, quū ad tutelā sanitatis, tum ad morborū curationē esset idoneus & cōprimis necessarius, quo ad *Αιατηρικὴ*, quę potissima eius artis est portio, eoq; Plato Culinariā hęc disciplinā, adulatricē Medicinæ appellat: quoniā non solū qui gulæ seruiunt, sed sanitatem tuentur, cōgruit. Tulimus hunc nobiscū, ob uenerandam uetustatē, pro Opsopœo, in Germaniā, tam prodigiose corruptū ut omnia instaurare sine emendatiore codice, nō foret humani ingenij. Quapropter & premendū planē cēsebā, donec melioris alicuius exēplaris fieret copia, quod acceperā esse annis ab hinc plus minus quinquaginta Venetijs expressum. Moueo itaq; omnē lapidē frustra triplicem trieteridē, quo tandem tempore Io. Honterus Coronensis, uir amœnissimo ingenio & singulari doctrina, ex Trāssyluania illud Venetianū misit. Quod ubi accepissem lōgē deprauatius q̄ Megalonēse, abieci omnē ædendī spem. Ausim enim iurare, eos, qui utraq; illa exemplaria exarauerāt, ne uerbulū quidē intellexisse, ita omnia simpliciter erāt foedissimē deprauata, uocib. cūctis uitiatē scriptis, nec Græcis, nec Latinis aurib. cognitis, sine diastolis & punctis, uel iisdē omnino præposteris, quę sententias cōmutare, amphibologias ciere, labyrinthis quenq; uel ingeniosissimū inuoluere in cōfesso est. Quibus mōstris deterriti abiecimus utrūq; codicē ceu deploratū. Interim studiosi quidā præsertim artis medicæ mecū exostulāt, quur tā uetustū autorem ipsis qualēcunq; cōmunicare tandiū differā, efflagitantes interea ne abderē diutius, sed in publicū pro meo candore emittā.

EPISTOLA

Proinde nūc ædidimus tandē, ne situ prorsus emacesseret, ple-
 risq; mendis, nostra opera satis tumultuaria, nullo sæpe suffra-
 gante exemplari, sublatis, adeò ut citra offensam sineq; tedio à
 studiosis omnibus & legi, & maxima ex parte intelligi possit.
 Aedidimus, inquā, ut & alijs demus, illi succurrēdi occasionē,
 priscos in hoc æmulati, qui priusquā ars Medica in methodū
 esset redacta, morbis oppressos in triuijs & cōpitis statuebāt,
 ut à prætereūtib. salubres morborū medelas perdiscerēt. Quū
 aut̄ mecū diu cogitarem cui nā potissimū C. Apitiū autorē exi-
 miū ac ueterē, cū eius ueluti interprete Platina, cuius itidem li-
 bros decē ad imitationē Apitiij elegātissimē factos, de popinae
 scientia, & P. Aeginetæ de alimentis tractatū, qui nō male his
 Musis adhærere uidebant̄, adiecimus, cōuenienter dicarē. Plu-
 rib. quidē nominib. maximē uerò duob. mihi uisum est conue-
 nire, Comes micātissime, ut ij minimē cōtemnēdi autores par-
 tim ab iniuria obliuionis, situ & squalore, partim ab innume-
 ris errorib. uindicati, partim etiā Latio iure à nobis donati, no-
 minis tui priuatim auspicio in manus hominū cōptiores ac se-
 curiores exirēt. Primū, quòd unus omniū apud nos principū
 rei literarię, præsertim Medice, cādidiſsimē faueas, doctos sum-
 mo favore prosequaris, uirtutes colas, prorsusq; ut uerbo per-
 stringā, erga literatos oēs Mecœnatē quendā Germanicū age-
 re soleas. Deinde, ut hac ratione studiū, uolūtātē, & amorē er-
 ga te meū ostēderē. Siquidē ut ameris ab omnib. faciūt eximię
 uirtutes in te sitæ, & uel cæco perspectæ: cōprimis aut̄ mansue-
 tudo, comitas, & humanissima, qua plerosq; Germanię princi-
 pes lōgē præcellis, humanitas, quā quisq; primo statim cōgres-
 su animaduertit, & colloquio magis experit̄. Ut em̄ nulla res
 est quæ omniū mentes beneuolentiāq; citius cōciliet, quā hu-
 manitas: ita detestandā immanitatē inuidia & odiū comitat̄,
 principēq; Cyclopi Homericō portētoq; mōstroſo assimilem
 reddit, utcūq; auro, gēmis, et serico cōptus incedat. Sed nolo in
 præ-